

QUẠT CẢNH Ở HỘI AN

Nguyễn Cường

Quạt là loại cây trồng đã trở nên quen thuộc với người Hội An từ rất nhiều năm nay. Bên cạnh việc lấy trái làm nước uống hàng ngày, làm mứt, quạt còn là loại cây cảnh mang đến hương sắc mùa xuân ấm cúng, rực rỡ, tươi vui không chỉ ở Hội An mà còn lan tỏa đến nhiều miền quê mỗi dịp tết đến xuân về.

Theo hồi cố của một số vị cao niên ở Cẩm Hà thì thời điểm phát triển mạnh mẽ của cây quạt cảnh ở Hội An vào khoảng những năm 80 của thế kỷ XX. Do thấy quả quạt chín đẹp, có thể dùng để trang trí ngôi nhà trong dịp tết nên có người mạnh dạn đưa cây quạt vào chậu làm thử. Ban đầu do chưa có kinh nghiệm chăm sóc nên không đạt được kết quả. Qua thời gian theo dõi quy luật sinh trưởng của cây, họ đã thành công. Dần dần quạt cảnh có mặt trong dịp tết của nhiều ngôi nhà ở Hội An. Nhiều người đã chọn

nghề làm quạt cảnh để phát triển kinh tế gia đình bởi hiệu quả mang lại từ nghề này tương đối cao so với các loại hoa cây cảnh khác. Hiện nay, Cẩm Hà là nơi có số hộ làm và số lượng quạt cảnh nhiều nhất ở Hội An. Các địa phương khác ở Thanh Hà, Tân An và Cẩm Châu cũng có số lượng tương đối lớn.

Dẫu vậy, để có được thành quả như mong muốn, người làm quạt cảnh cũng phải trải qua một năm ròng rã cực nhọc và lắm nỗi lo toan. Trước hết là nỗi lo về cây giống. Cây được chọn làm giống thường phải sau khoảng 2 năm được trồng kể từ khi chiết cành. Do nhiều nguyên nhân, trong đó chủ yếu là đất trồng hạn chế nên rất ít gia đình chủ động được cây giống, thay vào đó phải cất công tìm mua cây giống ưng ý cả về giá cả và chất lượng cây. Việc chọn cây giống là khâu rất quan trọng ảnh hưởng đến

chất lượng của quạt cảnh sau này. Chọn cây giống thường lưu ý đến bộ rễ mạnh, tán cây đều, cành to, khỏe, không bị sâu bệnh và có hướng phát triển tốt trước khi đưa vào chậu. Kế đến là nỗi lo nuôi dưỡng, chăm sóc cây, nhất là giai đoạn đầu sau khi vào chậu. Giai đoạn

này, cây quật phải được cắt tia, lật hoa, quả thường xuyên để cây đủ sức sống trước khi làm quả. Thường từ giữa tháng 6 ÂL, cây sẽ được làm trái để vừa đủ chín vào đúng dịp tết. Để có được cây quật đẹp, bên cạnh vấn đề kinh nghiệm chăm sóc, các yếu tố dịch bệnh và thời tiết diễn ra vào mùa mưa bão cũng rất quan trọng ảnh hưởng đến chất lượng của cây. Ngoài ra, rủi ro khi tiêu thụ cũng là nỗi lo thường trực của người làm nghề quật cảnh bởi nhiều gia đình chọn phương thức tiêu thụ thông qua thương lái các nơi. Chỉ sau khi quật rời khỏi vườn thì thành quả một năm vất vả mới thật sự đến với người làm nghề.

Trước đây, cây quật cảnh ở Hội An chủ yếu làm theo dáng cây thông tròn vút nhọn lên trên đỉnh. Độ chục năm trở lại đây bên cạnh loại này còn xuất hiện thêm loại quật thể dạng Bonsai với nhiều kích thước khác nhau, từ loại mini đến loại trung, loại gốc lớn. Hiện nay loại quật thể này là lựa chọn phổ biến của nhiều gia đình làm nghề cũng như sở thích của người tiêu dùng.

So với nhiều địa phương khác trên cả nước, quật cảnh ở Hội An có những nét khác biệt về cách thức trồng, chăm sóc nên được người tiêu dùng ưa thích, nhất là hình thức trồng trực tiếp trong chậu sẽ làm cây trái tươi đẹp lâu dài hơn và chịu được sự thay đổi của thời tiết. Vì vậy không chỉ ở địa phương, quật cảnh Hội An đã khẳng định thương hiệu và có mặt ở nhiều nơi trong tỉnh cũng như các tỉnh miền Trung, Tây Nguyên, trong đó Đà Nẵng và Quảng Ngãi là những nơi tiêu thụ mạnh nhất. Khoảng từ tháng 10 ÂL trở đi, thương lái các nơi đến Hội An tìm những vườn quật đẹp

để mua chuẩn bị chuyển đi các chợ hoa ngày tết.

Việc lựa chọn cây quật đẹp phụ thuộc vào sở thích, thẩm mỹ riêng của từng người nhưng không thể bỏ qua các tiêu chí như: dáng cây tức cây phải có dáng đều đặn, có thân chính làm ngọn và phân nhánh đều về các hướng; quả phải to, độ chín vừa đủ, nước da sáng màu và phân tán đều trên thân cây; lá phải xanh, to và dày. Đặc biệt nếu cây có một ít quả xanh, có hoa, có lộc vào đúng ngày tết là rất quý. Biết được sở thích này, vào khoảng đầu tháng Chạp, người làm nghề thường lựa chọn thời tiết nắng ráo để cắt tia cảnh đồng thời bón phân vừa phải đảm bảo cây được sinh trưởng tốt, đủ sức ươm hoa, mọc chồi vào thời điểm đầu năm. Theo quan niệm của nhiều người, cây có quả xanh tượng trưng cho gia đình sum họp, con cháu đều huê; hoa và lộc tượng trưng cho sự may mắn, phúc, lộc quanh năm. Trong những ngày tết, được ngồi sum họp bên người thân, bạn bè nhấm nháp ly trà xuân và thưởng thức cây quật đẹp mang nhiều ý nghĩa ấy sẽ làm cho không khí ngày xuân thêm rộn rã và đầy ý nghĩa hơn.

Những ngày giáp tết này, khắp các ngã đường thôn xóm ở các địa phương làm quật cảnh lại tấp nập người xe mua bán báo hiệu một mùa xuân nữa lại bắt đầu. Và người trồng quật cảnh ở Hội An đã có thể thở phào nhẹ nhõm sau khi đã gặt hái được thành quả sau một năm lam lũ, cực nhọc để góp thêm hương sắc cho đời. Đã đến lúc cần đẩy mạnh quảng bá quật cảnh và các đặc sản chế biến từ quật để góp phần duy trì và phát triển nghề trồng quật cảnh ở Hội An♥